

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในขั้นตอนสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Mediation in criminal case in the investigation phase of The Royal Thai Police

ภักฐ์พิชา จันทร์กระจ่าง¹ วีระศักดิ์ แสงสารพันธ์²

¹ อาจารย์ กลุ่มงานอาจารย์ กองบัญชาการศึกษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

² ที่ปรึกษา นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา, อาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและปัญหาเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในขั้นตอนการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในขั้นตอนการสอบสวน โดยผู้วิจัยได้นำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งประกอบไปด้วยฝ่ายปฏิบัติ ผู้บริหารหน่วยและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ผลการวิจัย พบว่า ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติซึ่งไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้เฉพาะในขั้นตอนการสอบสวนเท่านั้น ควรให้มีการไกล่เกลี่ยคดีประเภทเดียวกัน ในชั้นพนักงานอัยการ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องของศาลยุติธรรม สำหรับปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการพิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรออกระเบียบกำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจน เกี่ยวกับพฤติการณ์ที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม แต่กรณีคดีความผิดอันยอมความได้และคดีความผิดโทษ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีการใช้ดุลพินิจให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และกรณีพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจพิจารณามีคำสั่งไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา สมควรมีการตรวจสอบดุลพินิจโดยผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในขั้นตอนการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 นอกจากนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรออกระเบียบในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในขั้นตอนการสอบสวนให้มีความชัดเจน และกำหนดคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยเพิ่มเติม

คำสำคัญ: การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ขั้นตอนการสอบสวน

Abstract

Problem Statement: The research on "Mediation in criminal case in the investigation phase of The Royal Thai Police", under the Dispute Mediation Act B.E. 2562 aims to examine the role of the investigators of The royal Thai police to perform their functions and duties under the Dispute Mediation Act B.E. 2562.

Purpose of Study: The purpose of this study is to analyze the Dispute Mediation Act B.E. 2562 regarding the mediation between victims and offenders in criminal case with a rate of up to three years in

prison, by consented of parties, in the investigation phase of The Royal Thai Police which considering the mandatory mediation informative meeting.

Methods: In order to achieve the goal of the study, I will analyze the new framework considering experts, such as investigators, prosecutors, lawyers and judges, the stakeholders' interpretation and reactions caused by the occurrence of these changes.

Findings and Results: According to the Dispute Mediation Act B.E. 2562, criminal mediation is possible in certain situations, taking into account that the new law is only to decrease the number of cases lacking legal support registered in the courts of law. The victim is neither forced to sign an agreement with the offender, nor to have a new confrontation with their offenders during the mediation informative meetings, especially if the high level of emotional involvement is considered. If the investigating officer having jurisdiction issues an order not to mediate a criminal case. It will be checked for discretion by a supervisor above the first class.

Conclusions and Recommendations: For a better understanding and enforcing of the Dispute Mediation Act B.E. 2562 The Royal Thai Police should establish regulations and guidelines clearly and should pay attention to the credibility of the mediator to come to mediate criminal disputes in the investigation, are discussed in great detail throughout the findings and conclusion of this research paper.

Keywords: Mediation in criminal case, investigation phase, Police Education Bureau

บทนำ

ปัญหาสำคัญของหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยคือผู้ต้องขังล้นคุก ซึ่งประเทศไทยอยู่ระหว่างการหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2544 มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษา มาตรการเพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ได้แก่ มาตรการปรับ การระงับข้อพิพาททั้งในศาลและนอกศาล มาตรการ ความผิดอันยอมความได้ มาตรการต่อรองคำรับสารภาพ มาตรการชะลอการฟ้อง การคุมประพฤติ การดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรการเพื่อความปลอดภัย มาตรการพักการ ลงโทษ และมาตรการเด็กและเยาวชน (อุทัย อาทิเวช, 2563, หน้า 12) เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักนั้น มีผลบังคับต่อผู้กระทำผิดด้วยการลงโทษเป็นสำคัญ ตามรูปแบบการลงโทษ 4 ประการ คือ เพื่อการแก้แค้นทดแทน เพื่อป้องปรามความผิด เพื่อกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2549, หน้า 361) จึงมีการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกเข้ามาใช้ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก โดยการนำ หลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาดำเนินการ อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้มีพัฒนาการ ทางคดีอาญา เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาระยะหนึ่ง โดยการนำรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในคดีที่เด็กและ เยาวชนกระทำความผิด (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2547, หน้า 135) โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้น เป็นทางเลือก ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ข้อพิพาท และการกระทำผิดบางประเภท แทนการใช้ช่องทางของกระบวนการ ยุติธรรมกระแสหลักเพียงช่องทางเดียวสำหรับความขัดแย้งทุกประเภทในสังคม (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, ชัยทิศ พิเศษสกุลกิจ

และ วิชาญ ชนะชัยวิบูลย์วัฒน์, 2548, หน้า 6) ต่อมาจึงได้มีการพัฒนาไปสู่การบัญญัติกฎหมายที่ใช้สำหรับการไกล่เกลี่ยคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาขึ้น ได้แก่ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการวางแนวทางปฏิบัติสำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นการสอบสวน เพื่อให้คดีอาญาบางประเภทมีรูปแบบการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ไกล่เกลี่ย ในชั้นการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนเป็นครั้งแรก

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เป็นบทบาทหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา โดยพนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ เมื่อคู่กรณีทั้งฝ่ายผู้เสียหายและผู้ต้องหาสมัครใจประสงค์จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้คู่กรณียื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวน โดยมีเงื่อนไขว่าคดีนั้นต้องมีได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้คู่กรณียื่นคำร้องขอต่อพนักงานสอบสวน ประเภทคดีที่ให้อำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนดำเนินการไกล่เกลี่ยได้ในชั้นการสอบสวน ได้แก่ คดีความผิดอันยอมความได้ คดีความผิดลหุโทษ และคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

เมื่อพิจารณาคดีอาญาทั้ง 3 ประเภทที่สามารถไกล่เกลี่ยได้ในชั้นการสอบสวน กล่าวคือ คดีความผิดอันยอมความได้ คดีความผิดลหุโทษ และคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ จะเห็นได้ว่า การไกล่เกลี่ยในชั้นการสอบสวนนั้น พนักงานสอบสวนมีอำนาจทำการไกล่เกลี่ยคดีอาญาได้มากกว่าประเภทความผิดที่กำหนดไว้ในบททั่วไป กล่าวคือ พนักงานสอบสวนมีอำนาจการไกล่เกลี่ยคดีความผิดต่อแผ่นดินที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติด้วย แต่การกำหนดคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยในส่วนของกรไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน กำหนดคุณสมบัติตามบททั่วไปคือ (1) ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง (2) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพในด้านต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นการสอบสวนนั้น ต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่ง ซึ่งตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พ.ศ. 2562 กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน เป็นพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา คือ ผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจ นอกจากนี้ได้กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนกำหนดลำดับอาวุโสให้มีการรักษาราชการแทนผู้มีอำนาจออกคำสั่งแทนได้

กรณีคู่กรณียื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนมีความเห็นเสนอ หากพนักงานผู้มีอำนาจออกคำสั่งเห็นว่าพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ให้พิจารณามีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา โดยพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 กำหนดให้ การยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา การพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้อง และกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามความในหมวดนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามระเบียบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นแล้วแต่กรณี อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการพิจารณาว่าพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ตามบทบัญญัติกฎหมายยังไม่ได้ระบุหลักเกณฑ์ให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับพฤติการณ์ดังกล่าว ประกอบกับในระเบียบ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก็ยังไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวไว้แต่อย่างใด จึงมีปัญหาในการบังคับใช้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

นอกจากนี้ กรณีที่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่ง มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้เกิดความชัดเจนว่าเป็นที่สุด หรือให้มีการตรวจสอบดุลพินิจดังกล่าว และยังไม่ได้มีการกำหนดแนวทางในระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด

จากข้อเท็จจริงและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน มีปัญหากฎหมายหรือไม่ประการใด เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตลอดจนกระบวนการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา แม้ก่อนจะมีการบัญญัติพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 จะมีการศึกษาเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายในลักษณะนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับประเทศไทยจำนวนมาก แต่เมื่อมีบทบัญญัติกฎหมายฉบับนี้เพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายกลาง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ พนักงานสอบสวน หรือศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทแล้ว จึงควรศึกษาว่าบทบัญญัติกฎหมาย ในส่วนของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรม โดยทำให้ปริมาณคดีสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้งเกิดความสมานฉันท์ในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข หรือมีบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องใด เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ที่มีปัญหาข้อกฎหมายที่สมควรแก้ไขปรับปรุง ให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและปัญหาเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

สมมติฐานในการวิจัย

ในชั้นการสอบสวน โดยหลักแล้วหากพนักงานสอบสวนสามารถปฏิบัติหน้าที่ ในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาบางประเภท ได้แก่ คดีความผิดอันยอมความได้ คดีความผิดลหุโทษ และคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 โดยต้องแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาและผู้เสียหายทราบ และให้ความสำคัญในการดำเนินการ จะเป็นการช่วยลดจำนวนคดีที่จะขึ้นสู่ศาลและภาระของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ ซึ่งพนักงานสอบสวนสามารถบังคับใช้กฎหมายได้โดยไม่มีสภาพปัญหาข้อกฎหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหากฎหมายและปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญา พ.ศ. 2562
2. ได้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมาย เพื่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการดำเนินการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ส่วนการใช้เครื่องมือในการวิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์การทำงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเครื่องมือในการวิจัยมีการทดสอบความตรงด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเอกสารทุติยภูมิเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและการนำไปปฏิบัติทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย โดยการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา เฉพาะในชั้นการสอบสวนของตำรวจเท่านั้น ไม่รวมถึงข้อพิพาททางแพ่ง หรือข้อพิพาททางอาญาซึ่งหน่วยงานอื่นมีอำนาจในการไกล่เกลี่ย ได้แก่ศาล อัยการ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงมหาดไทย โดยมุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 และปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การทำงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา คือ ผู้พิพากษา จำนวน 2 คน พนักงานอัยการ จำนวน 2 คน ผู้บริหารในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 2 คน พนักงานสอบสวน จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 11 คน ดังนี้

- 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน
- 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เป็นผู้ดำรงตำแหน่งพนักงานอัยการ ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน
- 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับผู้บังคับการกองขึ้นไป จำนวน 2 คน
- 4) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พนักงานสอบสวน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้กำกับฯ ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 1 คน และเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง พนักงานสอบสวน ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 4 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นั้น ได้นำข้อมูลสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการวิเคราะห์ตามวิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก (Major Themes) ตามประเด็นความเป็นมาและสภาพปัญหา และที่พบในข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยแนวความคิด ทฤษฎีหลักกฎหมาย และผลงานวิจัย นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาที่ศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย พบว่ามีปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ในชั้นการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ดังต่อไปนี้

ปัญหาทางกฎหมายในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนที่สำคัญ ได้แก่ ประการแรก มาตรา 41(3) ให้อำนาจการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน โดยไม่ให้หน่วยงานอื่นมีอำนาจการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อลดปริมาณคดีชั้นศาล การกำหนดคดีอาญาที่อยู่ในเกณฑ์ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาประเภทใดได้ จึงควรให้มีกระบวนการที่สอดคล้องกันในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเปิดโอกาสให้คู่กรณีร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวในชั้นพนักงานอัยการ และในชั้นศาล ซึ่งมีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีด้วย ประการที่สอง สำหรับกรณีไม่มีระเบียบของหน่วยงานรับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน ตั้งแต่ขั้นตอนการแจ้งสิทธิแก่คู่กรณี วิธีการยื่นคำร้องของคู่กรณี หลักเกณฑ์การพิจารณาของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ การทำสำนวนการสอบสวนกรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นผลสำเร็จ และแบบฟอร์มการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงสมควรกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เกิดความชัดเจนต่อไป

ปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการพิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา เห็นได้ว่า การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการพิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา มีเฉพาะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นการสอบสวน การสร้างหลักเกณฑ์การพิจารณา โดยให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในกรณีความผิดอาญาแผ่นดินตามมาตรา 41(3) เนื่องจากเป็นความผิดต่อแผ่นดิน ที่บางคดีจะมีลักษณะการกระทำความผิดที่ไม่สมควรให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกันได้ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรออกระเบียบกำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจนว่าอย่างไรที่จะเป็นพฤติการณ์ที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม สำหรับคดีความผิดตามมาตรา 41(1) นั้น เป็นคดีความผิดอันยอมความได้ โดยสภาพแล้วคู่กรณีสามารถถอนคำร้องทุกข์ หรือยอมความกันได้ และมาตรา 41(2) คดีความผิดโทษ ลักษณะการกระทำไม่มีความร้ายแรง ดังนั้น ทั้งสองกรณีดังกล่าวจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีการใช้ดุลพินิจให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจในการมีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ให้อำนาจการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนในประเภทคดีที่เป็นความผิดต่อแผ่นดิน โดยไม่ได้ให้อำนาจหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอื่นใด ดังนั้น ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจที่พิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจึงมีความสำคัญต่อผลคดี ถ้าพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจพิจารณามีคำสั่งไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา สมควรมีการตรวจสอบดุลพินิจโดยผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง เนื่องจากคดีอาญารื่องนี้ๆ จะขอไกล่เกลี่ยในชั้นพนักงานอัยการหรือชั้นศาลต่อไปไม่ได้ แต่จะต้องกลับสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก

ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย สำหรับกรณีที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยเพิ่มเติมไว้ เห็นว่าผู้ไกล่เกลี่ยถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการช่วยเหลือให้คู่ความสามารถหาข้อยุติได้ หรือเปรียบเสมือนเป็นจุดศูนย์กลางของกระบวนการไกล่เกลี่ยทั้งระบบ (รัฐกร คลังสมบัติ, 2552, หน้า 13) หากหน่วยงานมีผู้ไกล่เกลี่ยที่น่าเชื่อถือ ก็จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับคู่กรณีที่จะเข้ามายื่นคำร้องขอเกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ประกอบกับคดีอาญาเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคม ผู้ไกล่เกลี่ยที่เข้ามาเป็นผู้ดำเนินการ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และอายุที่เหมาะสม ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยควรมีคุณสมบัติที่กำหนดเพิ่มเติมมากกว่าคุณสมบัติพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562

ปัญหาอื่นใดในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มีปัญหาที่สำคัญประการแรกคือ การติดตามเร่งรัดการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ตามที่ปรากฏว่าไม่มีสถานีตำรวจแห่งใดมีความพร้อมในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 การขับเคลื่อนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติ การตรวจสอบกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ให้สามารถใช้ปฏิบัติงานได้จริง ทั้งในด้านของรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ ปัญหาผู้ไกล่เกลี่ย และควรพิจารณาถึงปัญหาอื่นๆ เช่น การจัดอบรม งบประมาณ และสถานที่ นอกจากนี้ แนวทางในการแก้ปัญหาผู้ไกล่เกลี่ยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่น่าสนใจ คือการทำข้อตกลงกับหน่วยงานอื่น เช่น ศาลยุติธรรม เพื่อขอทำบันทึกข้อตกลง(MOU) กับศาลยุติธรรม เพื่อขอผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ของศาลให้สมัครใจมาขึ้นบัญชีเป็นผู้ไกล่เกลี่ยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกแห่งหนึ่ง

ผลการศึกษาวิจัย พบแนวทางในการพัฒนากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ดังนี้

1) ควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ให้อำนาจอัยการ และศาลยุติธรรม มีอำนาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามมาตรา 41(3) ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรกำหนดระเบียบในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ให้มีความชัดเจน ตั้งแต่ขั้นตอนการแจ้งสิทธิแก่คู่กรณี วิธีการยื่นคำร้องขอคู่กรณี หลักเกณฑ์การพิจารณาของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ การทำสำนวนการสอบสวนกรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นผลสำเร็จ และแบบฟอร์มการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรกำหนดคุณสมบัติผู้ไกล่เกลี่ยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพิ่มเติมจากคุณสมบัติพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษารายละเอียด พบว่า ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการไต่สวนข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ซึ่งไต่สวนข้อพิพาทได้เฉพาะในชั้นการสอบสวนเท่านั้น ควรให้มีการไต่สวนคดีประเภทเดียวกัน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยให้คู่กรณีมีสิทธิร้องขอให้มีการไต่สวนข้อพิพาทดังกล่าวในชั้นพนักงานอัยการ และการไต่สวนข้อพิพาทก่อนฟ้องของศาลยุติธรรม สำหรับปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการพิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไต่สวนข้อพิพาททางอาญา โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ที่ร้ายแรง และส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในกรณีความผิดอาญาแผ่นดิน โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรออกระเบียบกำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจน เกี่ยวกับพฤติการณ์ที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม และถ้าพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจพิจารณามีคำสั่งไม่ให้ไต่สวนข้อพิพาททางอาญา สมควรให้มีการตรวจสอบดุลพินิจโดยผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง ประการสุดท้ายสำนักงานตำรวจแห่งชาติสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติในการไต่สวนข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนให้มีความชัดเจน และควรให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของผู้ไต่สวนที่จะมาดำเนินการไต่สวนข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

อภิปรายผล

สำหรับการอภิปรายผลการวิจัย ประเด็นในการอภิปรายผลได้จากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งประเด็นในการอภิปรายจะแยกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นแรก แนวคิดและปัญหาเกี่ยวกับการไต่สวนข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไต่สวนข้อพิพาท พ.ศ. 2562 และประเด็นที่สองแนวทางในการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ซึ่งการอภิปรายผลในแต่ละประเด็นปัญหา ได้หาแนวทางในการพัฒนากฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไว้ด้วยแล้ว

1. ปัญหาทางกฎหมายในการปฏิบัติงาน จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติการไต่สวนข้อพิพาท พ.ศ. 2562

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่ามีปัญหาทางกฎหมายที่สำคัญ และมีผลต่อการบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

1) มาตรา 41 (3) ให้อำนาจการไต่สวนข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน กรณีคดีอาญาแผ่นดินที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีเฉพาะในชั้นการสอบสวน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นแยกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายแรกเห็นว่า ควรให้มีการไต่สวนข้อพิพาท ตามมาตรา 41(3) ในชั้นพนักงานอัยการและศาลได้ ฝ่ายที่สองเห็นว่า ให้อำนาจเฉพาะในชั้นการสอบสวนมีความเหมาะสมแล้ว

2) ไม่มีระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รองรับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การไต่สวนข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ยังมีปัญหาบางประการที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้

มาตรา 41(3) ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ ตามบทบัญญัติกฎหมายให้อำนาจการไต่สวนข้อพิพาททางอาญาไว้เฉพาะในชั้นการสอบสวน จะเห็นได้ว่า ตามมาตรา 41(3) เป็นความผิดที่อยู่ในเกณฑ์ขอไต่สวนข้อพิพาททางอาญาได้ แต่มีข้อแม้ให้ทำได้ในเวลาจำกัด เฉพาะคดีอาญาอยู่ในชั้นการสอบสวนเท่านั้น เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้มีการไต่สวน

ข้อพิพาท เพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาประเภทใดได้ จึงควรมีกระบวนการที่สอดคล้องกันในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเปิดโอกาสให้คู่กรณีร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวในชั้นพนักงานอัยการ และในชั้นศาลซึ่งมีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้อง ตามระเบียบสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นทางเลือกให้ผู้ที่มีกรณีพิพาทใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี แม้เดิมศาลจะมีการออกระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา พ.ศ. 2560 เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดประเภทคดีได้แก่ คดีความผิดอันยอมความได้ และคดีความผิดที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องกันเอง ซึ่งเป็นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหลังฟ้องคดีโดยผู้ประนีประนอมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานศาลยุติธรรม

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 155a และ 155b ได้บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมให้อัยการและศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่าในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินคดีมีขั้นตอนใดที่มีความเป็นไปได้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และต้องสนับสนุนให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วย โดยให้อำนาจส่งคดีเข้าสู่โครงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ดวงกมล คำวิไล, 2556 , หน้า 91) แต่อย่างไรก็ตาม การนำกระบวนการดังกล่าวไปใช้มีไม่มากนัก แม้มีกฎหมายส่งเสริมให้อัยการและศาลเลือกใช้โดยการบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155a และ 155b มารองรับ (สิทธิกร ศักดิ์แสง, สราวุธ เบญจกุล, เจษฎา อนุจาร์ และสุชาติ ขวัญเกื้อ, 2553, หน้า 58) ดังนั้น คดีอาญาที่อยู่ในประเภทที่พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 บัญญัติให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญาได้เฉพาะในชั้นการสอบสวน จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยพนักงานอัยการ และศาลได้เช่นเดียวกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้พระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562

เมื่อพิจารณาความเป็นมาของกฎหมาย เดิมมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... ซึ่งมีการนำร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. .... มารวมกับร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นการสอบสวน พ.ศ. .... ต่อมาฝ่ายบริหารโดยกระทรวงยุติธรรมจึงได้พยายามผลักดันร่างกฎหมายการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ออกมาใช้บังคับเป็นกฎหมายกลางได้สำเร็จ เมื่อเปรียบเทียบมาตรการชะลอการฟ้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เห็นได้ว่ามาตรการชะลอการฟ้องในชั้นพนักงานอัยการ มีลักษณะการใช้อำนาจรัฐเข้าไปบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เริ่มจากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ และขอให้ชะลอการฟ้อง พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจอาศัยรายงานการสืบเสาะพร้อมความเห็นของพนักงานคุมประพฤติ การสั่งให้มีการชะลอการฟ้องต้องได้รับความยินยอมของผู้เสียหาย ซึ่งมีผลเป็นการสละสิทธิในการฟ้องคดีอาญา แต่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นการดำเนินการตามความยินยอมสมัครใจของคู่กรณีเป็นสำคัญ ถ้าการไกล่เกลี่ยเป็นผลและคู่กรณีปฏิบัติตามข้อตกลงสิทธิคดีอาญามาฟ้องก็ระงับ หากไม่เป็นผลจึงจะกลับเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และคู่กรณีจะขอถอนตัวเมื่อใดก็ได้ หรือผู้เสียหายอาจฟ้องคดีอาญาในระหว่างการไกล่เกลี่ย ซึ่งจะมีผลให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาเป็นอันยุติ (อุทัย อาทิวะช, 2563, หน้า 123-127) เห็นว่ามาตรการชะลอการฟ้องในเบื้องต้นนั้นมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้เสียหาย สิทธิของผู้ต้องหา และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเริ่มต้นจากความประสงค์ของคู่กรณี และคู่กรณีอาจเปลี่ยนใจกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักได้ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 จึงสมควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ให้นำไปใช้อย่างเหมาะสม

สำหรับกรณีไม่มีระเบียบของหน่วยรองรับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน ตั้งแต่ขั้นตอนการแจ้งสิทธิแก่คู่กรณี วิธีการยื่นคำร้องของคู่กรณี หลักเกณฑ์การพิจารณาของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ การทำสำนวนการสอบสวนกรณีใกล้เคียงเป็นผลสำเร็จ และแบบฟอร์มการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติออกระเบียบที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการใกล้เคียงข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เพียงบางประการ ยังไม่ครอบคลุมรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมถึงไม่มีแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องให้พนักงานสอบสวนนำไปใช้ดำเนินการ ในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการพิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่า ได้ให้ความเห็น แยกออกเป็น 2 ฝ่าย โดยฝ่ายแรกเห็นว่า การใช้ดุลพินิจออกคำสั่งของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำเป็นต้องออกระเบียบกำหนดแนวทางในการพิจารณาออกคำสั่ง ส่วนอีกฝ่ายเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องออกระเบียบกำหนดแนวทางในการพิจารณาออกคำสั่ง

ผู้วิจัยเห็นว่า ความเห็นฝ่ายแรกมีประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือ มาตรา 44 วรรคแรก เจตนารมณ์ของกฎหมายในกรณีคู่กรณียื่นคำร้องขอใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาต่อพนักงานสอบสวน การใช้ดุลพินิจให้หรือไม่ให้ใกล้เคียงข้อพิพาทขึ้นการสอบสวนของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ มีได้เฉพาะความผิดอาญาต่อแผ่นดินเท่านั้น ส่วนกรณีความผิดอันยอมความได้ จึงไม่มีอำนาจไปใช้ดุลพินิจพิจารณาให้หรือไม่ให้ใกล้เคียงข้อพิพาท นอกจากนี้ ตามมาตรา 41(2) คดีความผิดลหุโทษแม้เป็นความผิดต่อแผ่นดิน แต่โดยสภาพมีลักษณะไม่รุนแรง จึงไม่ควรถูกใช้ดุลพินิจพิจารณาให้หรือไม่ให้ใกล้เคียงข้อพิพาท เห็นได้ว่า ตาม มาตรา 44 วรรคสอง การยื่นคำร้องขอใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา การพิจารณา และระยะเวลาสั่งคำร้อง และกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา ในหมวดนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามระเบียบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงควรระบุรายละเอียดส่วนนี้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อไม่ให้เกิดการตีความที่แตกต่างกัน และนำไปสู่การปฏิบัติที่ต่างกัน และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญฝ่ายแรกยังให้ความเห็นต่อไปว่า สำหรับความผิดอาญาแผ่นดินตาม มาตรา 41 (3) ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ การใช้ดุลพินิจไม่ให้ใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ต้องระบุเหตุผลอย่างชัดเจนว่าลักษณะพฤติการณ์ที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบรุนแรงต่อสังคมโดยรวมอย่างไร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบ จึงต้องมีระเบียบในส่วนของกำหนัดลักษณะพฤติการณ์ที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบรุนแรงต่อสังคมให้ชัดเจน เห็นได้ว่า การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการพิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา มีเฉพาะการใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นการสอบสวนเท่านั้น เมื่อพิจารณาจากลักษณะงานจะเห็นได้ว่า พนักงานสอบสวนจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือ เมื่อมีการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญา โอกาสที่พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา จะต้องมียุติจำนวนมากกว่าหน่วยงานอื่นอย่างแน่นอน การสร้างหลักเกณฑ์การพิจารณาโดยให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ใกล้เคียงข้อพิพาท โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในกรณีความผิดอาญาแผ่นดินตามมาตรา 41(3) เนื่องจากเป็นความผิดต่อแผ่นดินที่บางคดีจะมีลักษณะการกระทำความผิดที่ไม่สมควรให้มีการใกล้เคียงข้อพิพาทกันได้ เช่น การลักทรัพย์ในลักษณะ

เป็นองค์กรอาชญากรรม แก๊งคอลเซ็นเตอร์ เป็นต้น สำหรับคดีความผิดตามมาตรา 41(1) นั้นเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ โดยสภาพแล้วคู่กรณีสามารถถอนคำร้องทุกข์ หรือยอมความกันได้ และมาตรา 41(2) คดีความผิดลหุโทษ ลักษณะการกระทำไม่มีความร้ายแรง ดังนั้น ทั้งสองกรณีดังกล่าวจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีการใช้ดุลพินิจให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำความผิดแต่อย่างใด

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ไม่พบว่าประเทศไทยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาการออกคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยในลักษณะเดียวกับประเทศใด แต่มีข้อสังเกตว่า ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 41 วรรค 7 ได้กำหนดให้พนักงานอัยการพิจารณาหลักเกณฑ์ 3 ข้อ ก่อนที่จะสั่งให้มีการไกล่เกลี่ยทางอาญา คือ 1) เป็นหลักประกันการชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย 2) ยุติปัญหาซึ่งเกิดจากการกระทำความผิด 3) มีส่วนช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนเข้าสู่สังคม แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศส ไม่ได้ระบุความผิดที่จะอยู่ในหลักเกณฑ์ของการใช้วิธีการไกล่เกลี่ยทางอาญาว่ามีฐานใดบ้าง ต่อมามีการยกเลิกมาตรา 41 วรรค 7 และได้บัญญัติการไกล่เกลี่ยทางอาญาขึ้นใหม่ ในมาตรา 41-1 แต่ยังคงหลักการเดิมไว้ด้วย โดยบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (อุทัย อาทิเวช, 2546, หน้า 30-32) ซึ่งหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศส มีการพิจารณาเพียง 3 ประการ ซึ่งคำนึงถึงผลของการไกล่เกลี่ยเป็นสำคัญ แตกต่างจากพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ในส่วนการพิจารณาให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนซึ่งไม่ได้คำนึงถึงผลของการไกล่เกลี่ยที่จะเกิดขึ้น แต่คำนึงถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดว่าร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมหรือไม่เท่านั้น

3. ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ในการมีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่าได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวน แยกออกเป็น 2 ฝ่าย โดยฝ่ายแรกเห็นว่า ไม่ควรกำหนดให้มีการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ฝ่ายที่สองเห็นว่า กรณีพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจใช้ดุลพินิจไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทควรให้มีการตรวจสอบดุลพินิจ โดยให้สิทธิคู่กรณีอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง

ผู้วิจัยเห็นว่า พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ให้อำนาจการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนในประเภทคดีที่เป็นความผิดต่อแผ่นดินโดยไม่ได้ให้อำนาจหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอื่นใด กล่าวคือ ความผิดตามมาตรา 41(3) ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ซึ่งตามปกติจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลให้มีคำพิพากษาลงโทษ ดังนั้น ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจที่พิจารณามีคำสั่งให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจึงมีความสำคัญต่อผลคดี เมื่อมีการพิจารณามีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา เป็นการให้สิทธิที่เป็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่ต้องการให้มีการไกล่เกลี่ยคดีอาญาบางประเภท เพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล จึงไม่มีความจำเป็นต้องมีการตรวจสอบดุลพินิจ แต่ถ้าพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจพิจารณามีคำสั่งไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา สมควรจะมีการตรวจสอบดุลพินิจโดยผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง เนื่องจากคดีอาญาเรื่องนั้นๆ จะขอไกล่เกลี่ยในชั้นพนักงานอัยการหรือชั้นศาลต่อไปไม่ได้ แต่จะต้องกลับสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก จึงสมควรกำหนดระเบียบในส่วนของการพิจารณาและระยะเวลาการสั่งคำร้อง ให้มีขั้นตอนการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ โดยผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง

กรณีนี้ได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 จึงเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกรูปแบบหนึ่ง ที่เลือกอำนวยความสะดวกรองรับข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี นอกจากนี้ผู้กรณีอาจเลือกใช้วิธีการรองรับข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 กรณีความผิดอันยอมความได้ ที่มีผลให้สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไป หรือมาตรา 37 กรณีความผิดลหุโทษ ที่มีผลให้คดีอาญาเลิกกันได้ หรือการไกล่เกลี่ยโดยนายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ก็ได้

นอกจากนี้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 หมวด 3 มาตรา 36 บัญญัติหลักเกณฑ์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา (1) ความผิดอันยอมความได้ (2) ความผิดลหุโทษ กรณีมีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล ให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพซึ่งมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน แจ้งให้หน่วยที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีอาญาทราบ กรณีของการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนอาจขอการสอบสวนไว้ก่อน จนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้ หากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล พนักงานสอบสวนจึงดำเนินการสอบสวนคดีอาญาต่อไป จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้กรณีมีสิทธิในการเลือก ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ เช่น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และศาลยุติธรรม เป็นต้น สำหรับศาลยุติธรรมนั้น มีช่องทางการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องที่อำนวยความสะดวกให้ผู้กรณีสามารถแจ้งความประสงค์ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อศาล หรือสำนักส่งเสริมงานตุลาการ หรือแจ้งผ่านช่องทางคิวอาร์โค้ด (QR Code) หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนับว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้กรณีเลือกใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้จากหลายช่องทาง

ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาตรา 35 ให้หน่วยงานอัยการ และศาลยุติธรรม มีอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามมาตรา 41(3) ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ตามบัญญัติทำพระราชบัญญัติ เช่นเดียวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน

2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรออกระเบียบวางแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน เพื่อกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน ตั้งแต่การแจ้งสิทธิแก่ผู้กรณี วิธีการยื่นคำร้องของผู้กรณี หลักเกณฑ์การพิจารณามีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ การทำสำนวนการสอบสวนกรณีไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ และแบบฟอร์มการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรออกระเบียบวางแนวปฏิบัติ ในการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ กรณีคดีความผิดตามมาตรา 41(3) กำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจนว่าอย่างไรที่จะเป็นพฤติการณ์ที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม สำหรับคดีความผิดตามมาตรา 41(1) นั้นเป็นคดีความผิดอันยอมความได้โดยสภาพแล้วผู้กรณีสามารถถอนคำร้องทุกข์ หรือยอมความกันได้ และมาตรา 41(2) คดีความผิดลหุโทษ ลักษณะการ

กระทำไม่มีความร้ายแรง จึงควรระบุให้ชัดเจนว่า คดีความผิดตามมาตรา 41(1) และ (2) ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีการใช้ดุลพินิจให้หรือไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรออกระเบียบวางแนวปฏิบัติ ในกรณีพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจพิจารณาไม่คำสั่งไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ให้มีการตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ โดยให้สิทธิคู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง

5) ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การเลือกและแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ. 2562 กำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ไกล่เกลี่ยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพิ่มเติม ให้มากกว่าคุณสมบัติพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เช่น อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น

6) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณาทำความตกลงกับหน่วยงานอื่น เช่น ศาลยุติธรรม ขอทำบันทึกข้อตกลง(MOU) กับศาลยุติธรรม เพื่อขอผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ของศาลยุติธรรม ให้สมัครใจมาขึ้นบัญชีเป็นผู้ไกล่เกลี่ยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกแห่งหนึ่ง และหรือกำหนดแนวทางให้สถานีตำรวจส่งต่อคู่กรณีที่เหมาะสมและประสงค์จะไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลยุติธรรม

ข. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรเร่งรัดการปฏิบัติของสถานีตำรวจทุกแห่ง ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 โดยการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการ

2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรตรวจสอบระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมหรือจัดทำขึ้นใหม่ ในด้านของรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ และนำหลักเกณฑ์ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องไปจัดทำคู่มือพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน นอกจากนี้ ควรนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปแก้ไขปรับปรุงใน คำสั่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 419/ 2556 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุมตรวจสอบเร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ให้มีความสอดคล้องกันด้วย

3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้แก่ หัวหน้าสถานีตำรวจทุกแห่ง และพนักงานสอบสวนทุกคน โดยจัดการอบรมในพื้นที่ของแต่ละกองบัญชาการให้ครบถ้วน

4) สถานีตำรวจ ควรมีการเตรียมพร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ได้แก่ สถานที่ บุคลากร และงบประมาณ

5) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณาดำเนินการจัดตั้งศูนย์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ในสถานีตำรวจทุกแห่ง โดยกำหนดให้มีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย. (2547). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกในการยุติข้อขัดแย้งทางอาญา

สำหรับสังคมไทย. ดุลพาห. 51(2), 135.

จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย, ชัยทิศ พิเศษสกุลกิจ และ วิชชาญ ชนะชัยวิบูลย์วัฒน์. (2548). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: การคืนอำนาจแก่เหยื่ออาชญากรรมและชุมชน.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ดวงกมล คำวิไล. (2556). การใกล้เคียงคดีอาญาความผิดต่อแผ่นดินในชั้นศาล: ศึกษาเฉพาะกรณีที่มี

ผู้เสียหาย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา ภัณฑิลา.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2549). **กฎหมายอาญา หลักและปัญหา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

รัฐกร คลังสมบัติ. (2552). **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาในชั้น**

พนักงานสอบสวน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิทธิกร ศักดิ์แสง, สราวุธ เบญจกุล, เจษฎา อนุจारी และสุชาติ ขวัญแก้ว. (2553). **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์**

กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

อุทัย อาทิวะ. (2546). **การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการกับการลดปริมาณคดีชั้นศาลในประเทศฝรั่งเศส (2).**

ยุติธรรม, 1- 8. สืบค้นจาก <http://www.library.coj.go.th>. (1 พฤศจิกายน 2563)

อุทัย อาทิวะ. (2563). **การใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วี.เจ. พรินติ้ง.